ABD'NİN ASKERİ VARLIĞININ/YOKLUĞUNUN AB'DE YARATTIĞI ENDİŞE

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Analiz No : 2020 / 44

23.12.2020

Almanya Savunma Bakanı Annegret Kramp Karrenbauer, geçtiğimiz Kasım ayı ortalarında Amerika Birleşik Devletlerinin (ABD) nükleer ve konvansiyonel kabiliyetleri olmadan Almanya ve Avrupa kendini savunamaz. Bunlar çarpıcı gerçeklerdir. demişti[1]. Bunu bu kadar açık bir şekilde ifade etmek ise bir diğer çarpıcı gerçektir. Avrupanın savunma alanında kendine yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum Avrupa ordusu düşüncesinden farklı bir yaklaşım gerektirmektedir. Kramp Karrenbauer, ABDnin askeri varlığı ortadan kalktığı takdirde, onun yerine gelebilecek bir askeri varlıktan bahsedilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ise bu görüşte değil. Macron tamamen bağımsız bir Avrupa savunma stratejisini desteklediğini açık bir şekilde ifade etmiştir[2].

Avrupanın kararsızlığı bir yana, ABDnin de askeri olarak Avrupada kalma isteği Başkandan Başkana değişiklik göstermektedir. ABDden ayrı olarak, 14 Eylül 2016 tarihinde dönemin Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker de artık Avrupanın başkalarının askeri gücüne güvenmesinin hatalı olduğunu söylemiştir. Malideki Fransız askeri varlığı ABnin de Sahel Bölgesinde[3] yer alma isteğini ortaya koymaktadır[4]. Tabii, bunun için Juncker, Avrupa savunma sanayiinin yenilikçi davranması gerektiğini de vurgulamıştı. Bu sebeple Avrupa Savunma Fonu fikrini öne sürmüştü.

Önümüzdeki yeni dönemde ise AB ve ABDnin birbirlerini destekler nitelikte kararlar alması Türkiye açısından sürpriz olmayacaktır. Zira AB yaptırım kararları tehdidinde bulunurken, benzer şekilde ABDnin de CAATSA (İng. Countering Americas Adversaries Through Sanctions Act Tr. Amerikanın Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası) yaptırımları ile Türkiyeye yüklenmesi bir gösterge oluşturmaktadır. CAATSA çerçevesinde yaptırım uygulanan ülkeler NATO üyesi olmayan Rusya, İran, Çin ve Kuzey Koredir. Burada dikkat çekilmesi yerinde olacak husus, NATOnun (İng. North Atlantic Treaty Organization, Tr. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü) ABD ve AB etkisinde hareket etmesidir. ABnin, 10 11 Aralık tarihlerinde AB Zirvesi bildirisinde Türkiyeye yönelik yaptırımları bireyler

düzeyinde uygulamaya karar vermesi Türkiye açısından olumlu olarak değerlendirilebilmektedir. Bilindiği üzere, başta Fransa olmak üzere AB, Türkiyenin Doğu Akdenizdeki tüm etkinliğini kısıtlama amacı gütmüştür. Hatta daha da ileri giderek, Türkiyeyi uluslararası hukuka uygun hareket etmemek konusunda suçlamıştır[5]. Özellikle Fransanın bu konuda fikri değişmemiştir. Fransanın Avrupa İşleri Bakanı Clement Beuaune, Türkiyenin Doğu Akdeniz konusunda yaptırımlara tabii olması gerektiği konusundaki fikrini açıkça ortaya koymuştur[6]. Ancak alınan kararlar konusunda ABnin Ekim ayındaki Zirvede alınan kararlara geri döndüğü gözlemlenmiştir. Bu durum, ABnin daha kapsamlı bir şekilde karar alabilmek için Mart ayına kadar kendine zaman vermesi ile sonuçlanmıştır. Buradaki sorun ise ABnin Türkiye konusunda somut bir stratejisi olmamasıdır[7]. Bunun en belirgin göstergesi ise, Türkiyenin aday ülke statüsünden bahsedilmemesidir[8]. ABnin, bilhassa Doğu Akdeniz konusunda, ABDnin önemli bir partner olduğunu dile getirmesi şaşırtıcı değildir. Joe Bidenın ABD Başkanı seçilmesinin ardından ABD ve AB arasındaki eşgüdüm dikkat çekmektedir. Almanya Savunma Bakanı Annegret Kramp Karrenbauerin yazının başında yer verdiğimiz ifadeleri tüm süreç göz önünde bulundurulduğunda anlam ifade etmektedir.

Hatırlanacağı gibi Haziran 2020de NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, ABDnin Almanyadan askerlerini çekmesi konusunda ABDyi eleştirmişti. ABDnin Almanyadaki varlığının korunması NATOnun önceliklerinden biridir. ABDnin Almanyada bulunması ABnin güvenliği açısından da önem taşımaktadır. Trumpın ABD askerlerini çekeceğini söylemesi NATOnun çıkarları ile örtüşmemektedir[9]. Bugün, ABDnin AB için önemli olduğunun vurgulanması ise bilhassa Macronun NATOyu itibarsızlaştırmaya çalışan ifadelerinden sonra NATOdaki işbirliğinin önemini hatırlatmak açısından hayatidir[10]. Almanyadaki ABD askeri varlığı 1954ten beri devam etmektedir. Yeni olmayan bir başka durum ise Fransız Parlamentosunun 1954te NATOnun da desteğinin bulunduğu Avrupa Savunma Topluluğu (AST)na onay vermemesidir. Macron, bugün NATOdan bağımsız olarak oluşturulacak, içinde ABDnin olmadığı bir Avrupa Savunma Stratejisine vurgu yaparak Fransanın 66 yıl önceki tutumunu devam ettirmektedir.

NATO, ABnin bugünkü varlığının mimarlarından biridir. AB içinden NATOnun varlığını inkâr eden seslerin yükselmesi NATOnun ağırlığını ve önemini etkilemeyecektir. NATOnun varlığı, karar alma aşamalarında da etkisini göstermektedir. NATO, Türkiye gibi stratejik öneme sahip devletlerin anahtar rolünü hatırlatarak da dönüşü olmayan kararlar alınmasının önüne geçmek durumundadır.

*Fotoğraf: *https://stock.adobe.com/ee/search/images?k=nato+eu&asset_id=281753664*

---

[1] EU Still Needs US Military Protection, Germany Says, *EU Observer*, 18 Kasım 2020, https://euobserver.com/tickers/150111

[2] Europe Still Needs US, NATO for security: German Defence Minister, *Reuters.com,* 17 Kasım 2020, https://www.reuters.com/article/us-usa-election-eu-defence-anne-idUSKBN27X13J

[3] Malideki siyasi istikrarsızlık ve El Kaide bağlantılı grupların faaliyetlerine karşı 11 Ocak 2013 tarihinde Serval operasyonunu başlatan Fransa, Mali hükümetinin Kuzey topraklarını (Timbukti ve Gao şehirleri de dahil) radikal İslami isyancıların elinden geri almaya yardımcı olmuştu. Ancak Sahel bölgesindeki (Senegal, Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer, Nijerya, Çad, Sudan, Eritre) artan çatışmalar çözümsüzlüğün daha da artmasına neden olmuştur. Bu bölgede 4 ila 5 bin civarında Fransız askeri yer almaktadır. Bölgedeki kontrolün Birleşmiş Milletlerin (BM) 10 bin civarındaki barış gücü askeri tarafından sağlanamaması dolayısıyla Fransız askeri bölgede varlık göstermiştir (Alaattin Doğru, Fransanın Afrikadaki Askeri Varlığı: Sahel Etabı, *Anadolu Ajansı*, 10 Nisan 2019, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransanin-afrikadaki-askeri-varligi-sahel-etabi/1447611).

[4] Savunma Eylem Planı: Avrupa Savunma Fonuna Doğru, *Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu,* 1 Aralık 2016, https://www.avrupa.info.tr/tr/news/avrupa-savunma-eylem-plani-avrupa-savunma-fonuna-dogru-4443

[5] Hazel Çağan Elbir, ABnin Dikkat Etmesi Gereken Bir Gerçek: Doğu Akdenizde Türkiye de Var, *avim.org.tr*, 24 Ocak 2020, https://avim.org.tr/tr/Yorum/AB-NIN-DIKKAT-ETMESI-GEREKEN-BIR-GERCEK-DOGU-AKDENIZ-DE-TURKIYE-DE-VAR

[6] AB Zirvesinde Türkiye ve Doğu Akdeniz ile İlgili Hangi Kararlar Alındı?, *bbc.com*, 11 Aralık 2020, https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55269631

[7] Prof. Triantaphyllou: "Oyun kuralları değişecek", *Deutsche Welle*, 12 Aralık 2020, https://www.dw.com/tr/prof-triantaphyllou-oyun-kuralları-değişecek/a-55910889

[8] Selim Yenel, Avrupa Birliğinin Türkiyeye Yönelik Yaptırım Politikasının İflası, *Global İlişkiler Forumu (GİF)*, 14 Aralık 2020, http://www.gif.org.tr/files/ABDegerlendirme.pdf

[9] Stoltenberg: Almanyanın Liderliğine Daha Fazla İhtiyaç Var, *Deutsche Welle*, 23 Haziran 2020, https://www.dw.com/tr/stoltenberg-almanyanın-liderliğine-daha-fazla-ihtiyaç-var/a-53918905

[10] Europe Still Needs U.S., NATO for Security: Germany Defence Minister, *Reuters*, 17 Kasım 2020, https://www.reuters.com/article/us-usa-election-eu-defence-anne-idUSKBN27X13J

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "ABD'NİN ASKERİ VARLIĞININ/YOKLUĞUNUN AB'DE YARATTIĞI ENDİŞE." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2020 / 44. Aralık 23. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Analiz/ABD-NIN-ASKERI-VARLIGININ-YOKLUGUNUN-AB-DE-YARATTIGI-ENDISE

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır